

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19. м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@nerc.gov.ua. веб-сайт: www.nerc.gov.ua

24.05.2018

№

4738/16/7-18

на №

**Народному депутату України
Капліну С. М.**

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008

Шановний Сергію Миколайовичу!

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), розглянула Ваш депутатський запит від 19.04.2018 № 101/7552, надісланий листом Голови Верховної Ради України Парубія А. В. від 20.04.2018 № 11/10-1403, та у доповнення до листа НКРЕКП від 07.05.2018 № 4247/16/7-18 повідомляє.

Правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу визначає Закон України «Про ринок природного газу» (далі – Закон).

Відповідно до частини першої статті 37 Закону оператор газорозподільної системи відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) газорозподільної системи, якою він користується на законних підставах.

Згідно з пунктом 2 частини другої статті 38 Закону України з метою виконання функцій, передбачених частиною першою статті 37 цього Закону, оператор газорозподільної системи зобов'язаний вживати заходів з метою забезпечення безпеки постачання природного газу, у тому числі безаварійної та безперебійної роботи газорозподільної системи.

Відповідно до частини першої статті 41 Закону України кодекс газорозподільних систем повинен містити, зокрема, положення щодо основних правил технічної експлуатації газорозподільних систем, планування, оперативно-технологічного управління та розвитку газорозподільних систем та механізми нагляду за їх додержанням, інші питання щодо експлуатації газорозподільних систем.

Відповідно до положень статті 8 Закону правила техніки безпеки, мінімальні технічні вимоги до проектування та експлуатації, зокрема, газотранспортних та газорозподільних систем затверджуються центральним

3 0073044

органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі.

Так, Правила безпеки систем газопостачання, затверджені наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 № 285 (далі – Правила безпеки), поширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правової форми, діяльність яких пов'язана з будівництвом, ремонтом, розширенням, реконструкцією, технічним переоснащенням, експлуатацією систем газопостачання.

Відповідно до пунктів 3.2 та 3.3 Правил безпеки власник (балансоутримувач та/або орендар (наймач)) повинен забезпечити утримання систем газопостачання відповідно до вимог чинного законодавства України та відповідає за технічний стан і безпечне користування газопроводами, газовими приладами, димовими та вентиляційними каналами.

Пунктом 5.4 Правил безпеки встановлено, що технічне обслуговування внутрішніх газопроводів і газового обладнання житлових і громадських будівель, комунально-побутових об'єктів невиробничого характеру здійснюється відповідно до вимог документації з експлуатації заводів-виробників газового обладнання на договірних засадах.

Умови для технічного обслуговування забезпечуються власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) відповідно до вимог чинного законодавства України.

Вимоги безпечної експлуатації внутрішніх газопроводів і газового обладнання житлових і громадських будинків визначені у пункті 5 розділу V Правил безпеки.

Таким чином, питання щодо проведення робіт з технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання регулюються Правилами безпеки, роз'яснення щодо положень яких надає Міністерство енергетики та вугільної промисловості України.

Згідно із Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 24.06.2004 № 1875-IV (далі – Закон про ЖКП) балансоутримувач будинку, споруди, житлового комплексу або комплексу будинків і споруд (далі – балансоутримувач) – власник або юридична особа, яка за договором з власником утримує на балансі відповідне майно, а також веде бухгалтерську, статистичну та іншу передбачену законодавством звітність, здійснює розрахунки коштів, необхідних для своєчасного проведення капітального і поточного ремонтів та утримання, а також забезпечує управління цим майном і несе відповідальність за його експлуатацію згідно з законом;

внутрішньобудинкові системи – це мережі, арматура на них, прилади та обладнання, засоби обліку та регулювання споживання житлово-комунальних послуг, які знаходяться в межах будинку, споруди.

Згідно з частиною шостою статті 19 Закону про ЖКП особливими учасниками відносин у сфері житлово-комунальних послуг є балансоутримувач та управитель, які залежно від цивільно-правових угод можуть бути споживачем, виконавцем або виробником.

Відповідно до частини другої статті 24 Закону про ЖКП балансоутримувач зобов'язаний забезпечити належні експлуатацію та утримання майна, що перебуває на його балансі.

Відповідно до положень статті 1 Закону України газорозподільна система – технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам.

Взаємовідносини оператора газорозподільних систем із суб'єктами ринку природного газу, а також правові, технічні, організаційні та економічні засади функціонування газорозподільних систем визначає Кодекс газорозподільних систем, затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 та зареєстрований у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (далі – Кодекс ГРМ).

Згідно з положеннями глави 1 розділу I Кодексу ГРМ оператор газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ) – суб'єкт господарювання, що на підставі ліцензії здійснює діяльність з розподілу природного газу газорозподільною системою, яка знаходиться у його власності або користуванні відповідно до законодавства, та здійснює щодо неї функції оперативно-технологічного управління.

Пунктом 1 глави 1 розділу III Кодексу ГРМ передбачено, що експлуатацію газорозподільних систем здійснюють виключно Оператори ГРМ.

Власники газової мережі, яка згідно з розділом II цього Кодексу кваліфікується як газорозподільна система (крім газорозподільної системи, що відноситься до державного майна), що не є Операторами ГРМ, та Оператор ГРМ, до мереж якого підключені належні власникам газорозподільні системи (або на території ліцензованої діяльності якого знаходяться споживачі, підключені до цих газорозподільних систем), зобов'язані укласти договір про експлуатацію таких газорозподільних систем, або договір господарського відання чи користування з передачею газорозподільних систем на баланс Оператору ГРМ, або оформити передачу належних власникам газорозподільних систем у власність зазначеному Оператору ГРМ (у тому числі шляхом купівлі-продажу).

Для внутрішньобудинкових газових мереж, які є ГРМ, взаємовідносини між їх власником (балансоутримувачем, управителем) і Оператором ГРМ здійснюються виключно на умовах договору на експлуатацію складових газорозподільної системи за формою, визначеною у додатку 3 до цього Кодексу.

Згідно з положеннями пунктів 1, 2 глави 5 розділу III Кодексу ГРМ власники (балансоутримувачі, управителі, інші особи), на балансі чи в управлінні яких знаходяться багатоквартирні будинки чи гуртожитки (незалежно від того, є вони споживачами природного газу чи ні), укладають з Оператором ГРМ, до об'єктів газорозподільної системи якого підключені зазначені будинки/гуртожитки, акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін відносно їх внутрішньобудинкових систем газопостачання.

Межа балансової належності визначається за ознаками права власності на газові мережі чи окремі її елементи. Межа експлуатаційної відповідальності встановлюється на межі балансової належності, але за домовленістю сторін може не збігатися з межею балансової належності, про що має бути зазначено в акті розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін.

При цьому відповідно до пункту 3 глави 5 розділу III Кодексу ГРМ власники газових мереж, у тому числі побутові споживачі та власники внутрішньобудинкових систем газопостачання (балансоутримувачі, управителі), які згідно з актом розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін відповідають за експлуатацію цих мереж та їх складових, забезпечують належну їх експлуатацію згідно з чинним законодавством, зокрема Правилами безпеки систем газопостачання, затвердженими наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15 травня 2015 року № 285, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 08 червня 2015 року за № 674/27119 (далі – Правила безпеки), або укладають відповідний договір із суб'єктом господарювання, який має дозвіл на виконання таких робіт, за виключенням газових мереж, які кваліфікуються як ГРМ згідно з розділом II цього Кодексу ГРМ, порядок врегулювання взаємовідносин щодо яких визначений у цьому розділі.

Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу III Кодексу Оператор ГРМ повинен забезпечити попереджувальні заходи безаварійної експлуатації газорозподільних систем, а саме комплекс робіт, що виконується на підставі результатів технічного огляду або технічного обстеження газорозподільних систем, з метою забезпечення її подальшого безаварійного експлуатування шляхом проведення технічного обслуговування, поточного або капітального ремонтів.

У разі виникнення аварійної ситуації Оператор ГРМ зобов'язаний вжити необхідних заходів, спрямованих на відновлення належної роботи газорозподільної системи.

Згідно з пунктом 1 глави 3 розділу III Кодексу ГРМ Оператор ГРМ для забезпечення надійної та безпечної експлуатації газорозподільної системи підтримує технічний стан пристроїв, установок, мереж, а також системних об'єктів згідно з вимогами законодавства, провадить постійний експлуатаційний нагляд, а також забезпечує постійні чергування команд технічної допомоги, а у разі виникнення аварії негайно розпочинає дії, направлені на її усунення.

При цьому відповідно до пункту 12 розділу XIII Кодексу ГРМ у разі виникнення аварії або надзвичайної ситуації Оператор ГРМ має право не приймати газ в точках його надходження до ГРМ або не розподіляти/не передавати природний газ із ГРМ, якщо це може спричинити загрозу безпеці функціонування ГРМ, здоров'ю або життю людей, природному середовищу або завдати шкоду майну.

Крім цього, відповідно до положень пункту 1 глави 7 розділу VI Кодексу ГРМ Оператор ГРМ в установленому законодавством порядку має право припинити/обмежити газопостачання (розподіл природного газу) на об'єкт споживача (у тому числі побутового споживача) з дотриманням Правил безпеки та нормативних документів, що визначають порядок обмеження/припинення природного газу, зокрема у випадках визнання в установленому порядку аварійним станом газорозподільної системи та/або ліквідації наслідків аварій, спричинених надзвичайними ситуаціями техногенного, природного або екологічного характеру, та проведення ремонтно-відновлювальних робіт; в інших випадках, передбачених законодавством.

Так, відповідно до пункту 5.7 Правил безпеки підлягає відключенню від системи газопостачання обладнання житлових і громадських будинків із встановленням заглушки за умови:

- наявності витоків газу;
- несправної автоматики безпеки;
- несправностей оголовків димових і вентиляційних каналів;
- відсутності тяги в димових і вентиляційних каналах;
- самовільного підключення газових приладів і пристроїв споживача до системи газопостачання;

не забезпечення власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) технічного обслуговування згідно з вимогами пункту 5.4 цієї глави;

не відповідності системи газопостачання житлового будинку проектній та виконавчо-технічній документації.

Ураховуючи вищевикладене, Оператор ГРМ має право припиняти газопостачання споживачам у випадках, передбаченими чинним законодавством, зокрема Кодексом ГРМ та Правилами безпеки.

Разом з цим згідно з пунктом 6 глави 7 розділу VI Кодексу ГРМ відновлення газопостачання (розподілу природного газу) здійснюється Оператором ГРМ протягом двох робочих днів у містах та п'яти календарних днів у сільській місцевості за письмовим зверненням споживача (його постачальника) про відновлення газопостачання (розподілу природного газу) та після усунення порушень (за їх наявності) і відшкодування Оператору ГРМ витрат на припинення та відновлення газопостачання (розподілу природного газу).

Додатково зазначаємо, що відповідно до положень статті 13 Закону про ЖКП обслуговування внутрішньобудинкових мереж належить до послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Отже, питання визначення джерел відшкодування витрат, понесених на виконання робіт з технічного обслуговування внутрішньобудинкових мереж газопостачання, не відноситься до компетенції НКРЕКП.

При цьому, у разі якщо витрати на забезпечення обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання будуть віднесені до операційних витрат газорозподільного підприємства, це призведе до суттєвого зростання тарифів на послуги розподілу природного газу та як наслідок створить додаткове фінансове навантаження на кінцевих споживачів, у тому числі споживачів, які не користуються цими мережами (мешканці приватних будинків, бюджетні організації, промислові підприємства). Також, включення зазначених витрат до тарифу газорозподільних компаній не відповідає вимогам Закону про ЖКП.

Разом з цим ПАТ «Полтавагаз» на запит НКРЕКП повідомило, що припинення розподілу природного газу до будинків здійснюється з дотриманням вимог Правил безпеки у разі виявлення витоків газу з метою уникнення аварійних ситуацій, які можуть призвести до нещасних випадків.

При цьому ПАТ «Полтавагаз» зазначило, що рішенням Полтавської міської ради від 16.03.2012 КП «ЖЕО № 2» визначено балансоутримувачем житлових будинків споруд та прибудинкових територій, які належать територіальній громаді.

Таким чином, положеннями Кодексу ГРМ та Правил безпеки передбачено, що саме власник (балансоутримувач, управитель) забезпечує технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання.

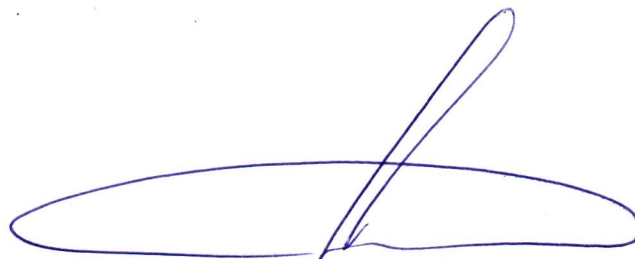
Відповідно до вимог законодавства власники (балансоутримувачі, управителі) багатоквартирного будинку (у даному випадку КП «ЖЕО № 2») мають укласти з Оператором ГРМ акти розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін та відповідно до зазначеного акта експлуатаційної відповідальності забезпечити належну їх експлуатацію згідно з чинним законодавством (у встановленому порядку укласти договір на експлуатацію складових газорозподільної системи за формою, визначеною у додатку 3 до цього Кодексу, або якщо зазначені газові мережі не кваліфікуються як ГРМ згідно з розділом II Кодексу ГРМ, – укласти відповідний договір із суб'єктом господарювання, який має дозвіл на виконання таких робіт).

Крім цього, за інформацією наданою ПАТ «Полтавагаз», відповідно до постанови Харківського апеляційного суду від 17.10.2017 у справі № 917/535/17 договір на експлуатацію складових газорозподільної системи між ПАТ «Полтавагаз» та КП «ЖЕО № 2» було визнано укладеним, проте відповідно до постанови Верховного Суду України від 02.05.2018 по справі № 917/535/17 за позовом ПАТ «Полтавагаз» до КП «ЖЕО № 2» Полтавської міської ради м. Полтава про визнання укладеним договору на експлуатацію складових газорозподільної системи, рішення Господарського суду Полтавської області від 30.08.2017 на постанову Харківського апеляційного суду Полтавської області у справі № 917/535/17 скасовано, а справу передано на новий розгляд до суду першої інстанції.

Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.

Разом з цим згідно з положеннями статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» НКРЕКП, зокрема, контролює додержання ліцензіатами законодавства у відповідній сфері регулювання і ліцензійних умов провадження господарської діяльності та не має повноважень щодо здійснення контролю за дотриманням законодавства власниками внутрішньобудинкових систем газопостачання.

З повагою
Голова НКРЕКП

Д. Вовк